

A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012–2021 között

Publication performance of the Department of Customs and Finance Guards 2012-2021

Szabó Andrea

Dr. PhD, tanszékvezető, egyetemi docens, pénzügyőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
szabo.andrea@uni-nke.hu

Magasvári Adrienn

tanársegéd, pénzügyőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
magasvari.adrienn@uni-nke.hu

Erdős Ákos

tanársegéd, pénzügyőr őrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
erdos.akos@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja, hogy kvantitatív módon ábrázolja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) megalakulásától kezdődően egy dinamikusan fejlődő – a szaktanszéki elnevezést már rég meghaladó – egyetemi tanszék tudományos fejlődését, építkezését. A kutatás emellett rá kíván mutatni azokra a publikációs szinterekre és tudományterületekre, ahol az utóbbi évtizedben a vizsgálat tárgyává tett szervezeti egység láthatósága növekedett. A tanulmánnyal részben a tudásmegosztás lehetséges szintjeit, formáit kívánjuk bemutatni.

Módszertan: A tanulmányban a Vám- és Pénzügyőri Tanszék (VPT) 2012 és 2021 közötti időszakra vonatkozó tudományos tevékenységének vizsgálatát különböző tudományometriai mérőszámok alkalmazásával elemeztük. A publikációs eredményeket hazai és nemzetközi, valamint minőségi és mennyiségi dimenziók mentén vizsgáltuk és értékeltük. Az adatok forrása a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) volt.

Megállapítások: A tanulmányban arra a következtetésre jutottunk, hogy mind az oktatás, mind pedig a szakmai gyakorlatok fejlesztése érdekében elvárt a szakmai/rendészeti/humán/történeti kérdések tudományos igényű vizsgálata, hiszen a kutatások eredménye a legtöbb esetben lehetőséget ad a rendszer, a folyamatok finomhangolására. Az eredmények arra mutatnak, hogy a VPT tudományos teljesítménye tendenciózus növekedést mutat a vizsgált időszakban. A szerzői produktivitás mellett a közlemények tudományos presztízsértéke is dinamikusan fejlődött. A publikációk tudományterületi megoszlása pedig megerősíti a rendészettudomány multidiszciplináris természetét.

Érték: A tanulmányban bemutatott eredmények egy olyan aktívan működő, tudományos és szakmai értékeket képviselő felsőoktatási szervezeti egység képét vetítik az olvasó elé, amely tagjainak munkássága hozzáadott értéket képvisel nemcsak az egyetem, de a szakmai háttérrel biztosító Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) számára is. Ez az első vizsgálat, amely a szakterület tudományos tevékenységét adekvát módszertan alkalmazásával értékeli.

Kulcsszavak: tudománymetria, kutatás, tudásmegosztás, tudományos láthatóság

Abstract

Aim: The aim of the study is to quantitatively depict the academic development and construction of a dynamically developing university department, which has long since surpassed the name of a specialist department, since the establishment of the University of Public Service (UPS). The research also aims to highlight the publication venues and disciplines where the visibility of the unit under study has increased over the last decade. The study is partly intended to illustrate the possible levels and forms of knowledge sharing.

Methodology: The study analysed the scientific activity of the Department of Customs and Finance Guards (DCFG) for the period 2012-2021 using different science metrics. The publication results were analysed and evaluated along national and international, qualitative and quantitative dimensions. The source of the data was the Catalogue of Hungarian Scientific Works (CHSW).

Findings: The study concluded that the scientific investigation of professional/police/human/historical issues is expected to improve both education and professional practices, as the results of the research provide in most cases an opportunity to fine-tune the system and processes. The results indicate that the scientific performance of the DCFG has shown a trend of increasing over the period under study. In addition to author productivity, the scientific prestige of the publications has also improved dynamically. The disciplinary distribution of publications confirms the multidisciplinary nature of law enforcement science.

Value: The results of the study present an active higher education unit with academic and professional values, whose members' work represents added value not only for the university but also for the National Tax and Customs Administration (NTCA), which provides the professional background. This is the first study to assess the academic activity of this specialised field using an appropriate methodology.

Keywords: science metrics, research, knowledge sharing, scientific visibility

Bevezetés

Peter Fleming, a Sydney Műszaki Egyetem (University of Technology Sydney, UTS) professzora legújabb művében arra mutat rá, hogy a felsőoktatási intézmények tevékenységét az elmúlt évtizedek során kimutatható módon eluralta a piaci szektort jellemző statisztikai és menedzsmentszemlélet, amely károsan hat a tudományos alkotómunkára (Fleming, 2021). Más megközelítés szerint viszont a tudományos teljesítményt számszerűsítő tudománymetria szükségességét elsősorban magának a tudománynak az öndefiníciója indokolja, amely magában hordozza a tudomány autonómiájának és értékelvűségének (meritokratikusságának) az eszméjét. Mindez azt jelenti, hogy a tudományban elért eredmények és az eredményekhez köthető személyek értékelését kizárólag szakmai, és lehetőség szerint objektíven mérhető szempontok alapján szabadna elvégezni (Demeter, 2019). A tudományos teljesítmény számszerűsítésének története egészen az 1950-es évekig nyúlik vissza (Price, 1951), de kétségtelen, hogy napjainkban talán még inkább, mint korábban, jelentős igény mutatkozik az akadémiai tevékenység kvalitatív természetű leírására itthon és külföldön egyaránt (Sasvári, 2016).

Jelen tanulmányban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Karának (RTK) szervezetén belül működő Vám- és Pénzügyőri Tanszék (VPT) több mint harmincéves fennállása alkalmából egy olyan tudománymetriai elemzésre vállalkoztak a szerzők, amelyre korábban még nem volt példa. A VPT elnevezésében ugyan állandóságot mutat, a hazai vámhatóságnál és a rendészeti felsőoktatásban jelentkező változásokat azonban igen közeli perspektívából folyamatosan érzékeli ez a szervezeti egység, ahogyan arról az alábbiakban részletesebben szólunk

Szervezeti előzmények

A VPT a Vám- és Pénzügyőrség (VP) vezetése és a Rendőrtiszti Főiskola (RTF) közötti együttműködés eredményeként 1991-ben alakult meg. Ez egyben lehetőséget teremtett a már 1987 óta meglévő vámnyomozói szak mellett egy újabb, az ügynevezett vámigazgatási szak elindítására is. A szaktantárgyak oktatása – kezdetben – külső óraadók biztosításával történt (Kovácsics, 2000; Szabó, 2018; Szabó & Magasvári, 2021a; Szabó & Magasvári, 2021b).

Az oktatott tantárgyak mindig szorosan kötődtek a VP feladatköréhez és korszerű, az EU-s normáknak is megfelelő tudással vértették fel a hallgatókat. A testület nemzetközi kereskedelemében játszott szerepe, a világ fejlett országaiban alkalmazott ügynevezett harmonizált vámtarifa ezt eleve kötelezővé tette.

Mivel az uniós teljes jogú tagság elérésétől kezdődően a nemzeti vámbevételek 75%-a a közösségi bevételek részét képezték (Várnay & Papp, 2004.; Arnold, 2002; Balaska & Kiss, 2007), ezért a kieső állami bevételeket az adózási (első sorban jövedéki) területnek kellett kompenzálni.

A VP életében jelentős változásokat hozott az Európai Unióhoz történő csatlakozás. Az Országgyűlés elfogadta a VP jogállására¹, a vámjogra, vámeljáráásokra², valamint a jövedéki adóra és jövedéki termékekre³ vonatkozó jogszabályokat (Arnold, 2002). A szervezet felépítése jelentősen megváltozott, a szakmai munka átstrukturálódott, ezzel párhuzamosan olyan új feladatok is beépültek a pénzügyőri munkába, amelyekre fel kell készíteni a hallgatókat. Ilyen volt például a mélységi ellenőrzés, amely keretében a VP-nek lehetősége volt a vámfelügyelet alatt lévő és egyéb árukat a Magyar Köztársaság területén bárhol ellenőrizni (Szendi, 2013). A tanszék által oktatott tantárgyakat át kellett dolgozni az új jogszabályi környezetnek megfelelően.

A bolognai folyamatból adódó kötelezettségek értelmében 2006-tól (felmenő rendszerben) a rendészet területén korszerű – lineáris és többciklusú – felsőoktatási intézmény jött létre, amelynek első képzési főciklusában felsőoktatási alapkivárást (BA) és felsőfokú rendészeti szakkivárást lehetett szerezni. Az elsőre épülő második képzési főciklus mesterfokivárást (MA) és az azt igazoló rendészeti mesterokivárást eredményezett (Virányi, 2006; Szabó, 2017; Hrubos, 2019; Kovács, 2020). Nagy előrelépésnek számított ez a momentum a főiskola életében, hiszen korábban csak az egyetemek adhattak ki egyetemi szintű okivárást. A bolognai kiváráshoz kapcsolódó célkitűzések is hatással voltak a rendészeti és ezen belül a pénzügyőri tisztivárást. Új feladatként jelentkezett a többfokivárást bolognai kiváráshoz igazoló, bünyügyi igazgatási, valamint rendészeti igazgatási szakok oktatási tematikájának, tananyagának kivárást kimunkálása, különös tekintettel a kivárást keretében újonnan induló tantárgyakra. A korszerű tananyag összeállítását a VP szakmai szervei nagymértékben segítették.

A bünyügyi igazgatási szakon pénzügyi nyomozói szakivárást, valamint rendészeti igazgatási szakokon vám- és jövedéki igazgatási szakivárást szerezhettek BA végzettséget a pénzügyőr hallgatók. A megszerzett BA kivárást birtokában a végzettség hivatásos tisztivárást, közalkalmazottivárást (2010-ig) vagy kormánytisztivárást (2011-től) megkezdhettek szolgáltatást a VP-nél, illetve a diploma megszerzését követő két évvel később folytathatták tanulmányi kivárást levelező munkarendben mesterkivárást (Szabó, 2011).

1 2004. évi XIX. törvény a Vám- és Pénzügyőrségről.

2 2003. évi CXXVI. törvény a közösségi vámjog részletes végrehajtásáról.

3 2003. évi CXXVII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól.

2010-ben döntés született arról, hogy a két legnagyobb bevételt beszedő hatóságot – VP-t, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt (APEH) –, a még hatékonyabb és eredményesebb feladatellátás érdekében, össze kell vonni. Az integrált bevételi hatóság, azaz a NAV 2011. január 1-jei hatállyal kezdhette meg működését (Magasvári, 2016; 2018a; 2021). A NAV létrejöttével egy szervezetben koncentrálódott az állami adóhatósági, vámhatósági, valamint – törvényben meghatározott bűncselekmények esetében – a pénzügyi nyomozói tevékenység.

Az újonnan megalakult szervezet megőrizte a jogelődöktől örökölt klasszikus hatósági és rendészeti jellegét, illetve a különböző foglalkoztatási jogviszonyokba tartozó személyi állományát. Az integrált hatóság törekvései folyamatosan arra irányultak, hogy a személyi állomány jogállását egységesebbé tegyék, közelítsék egymáshoz a jogviszonyokat. A bürokrácia csökkentése és a korszerű hivatali működés jegyében – az életpályamodell bevezetésével párhuzamosan – megkezdődött a NAV szervezeti átalakítása is, hiszen az eredetileg háromszintű szervezet 2016-tól központi és területi szinten működött tovább, a szigorú hatóság szerepkörét pedig felváltotta a szolgáltató és ügyfélbarát szemlélet (NAV, 2016).

2012-ben megalakult Nemzeti Közszerződési Egyetem, ami nem hagyta érintetlenül a tanszék által koordinált szakirányokat és ezzel együtt a pénzügyőrök képzését sem (Kovács, 2012; Szabó, 2013b). 2014-ben a rendészeti vezető mesterképzési szakon – a képzésfejlesztésnek köszönhetően – elindult az értékelő-elemző specializáció, amely – tekintettel az ott megjelenő szakmai tárgyakra, így a kockázatkezelésre és -elemzésre és a kapcsolódó ismeretkörökre – komoly óraterhelést adott a tanszéknek. 2018-ban a NAV és az egyetem fejlesztésében elindult az adóigazgatási szakirány, amelynek bázisa az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kara, azonban a képzésben a tanszék oktatói is markánsan jelen vannak.

A 2021 januárjában a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvénnyel (NAV Szj. tv.) bevezetett adó- és vámhatósági szerződési jogviszony erősen behatárolta a pénzügyőrök feladatkeretét, amely ismételt befolyásolta a képzés tartalmát (Magasvári, 2021a; 2021b). Azt is tapasztaljuk továbbá, hogy az utóbbi években a felsőoktatásban jelen lévő Z generáció is nagy horderejű változásokat indukál (Erdős, 2018; Magasvári, 2018b; Magasvári & Szilágyi, 2019; Erdős, 2021).

Egy, a szakmához ennyire közelálló és a szakma által „befolyásolt” képzésnek, mint a pénzügyőri tisztképzésnek, természetesen követnie kellett a fenti szervezeti, stratégiai és szakmai változásokat, de emellett – az RTK-n folyó képzések részeként – idomulnia kellett a rendészeti szakterület, a rendvédelmi szervek

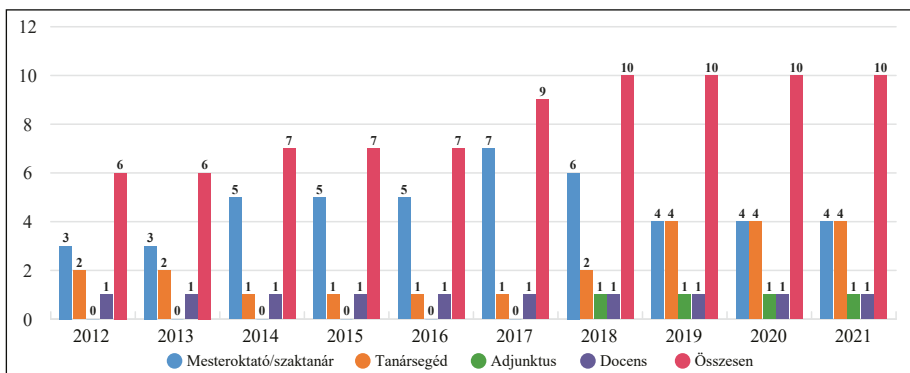
támasztotta igényekhez is (Szabó, 2013a; Christián & Erdős, 2020). Ilyen volt a 2016-ban, a rendészeti szocializáció és a képzés gyakorlati jellegének erősítése érdekében bevezetett tisztjelölti státusz, majd ennek folyamányaként a négyéves képzésre történő áttérés (Erdős, 2018; Szabó, 2018b; Szabó, 2018c), amelyek elengedhetetlenné tették a tanterv és a tantárgyi programok módosítását.

A pénzügyőr tisztképzésnek azonban nemcsak a fordulatokat kellett lekövetnie, hanem olyan új területeken is biztosítani kellett a tisztjelöltek fejlesztését, mint a szervezeti változások kezelése vagy a szervezeti beilleszkedés támogatása, továbbá fel kellett készíteni őket arra, hogy kinevezésüket követően gyorsan önállóvá kell válniuk és el kell fogadniuk az esetleges túlmunkát vagy nagyobb munkaterhelést is.

A tanszéken folyó képzés megrendelő szervét és a képzésnek keretet biztosító felsőoktatási intézményt érintő szervezeti változásokkal párhuzamosan – természetesen – a VPT oktatói háttérét adó személyi állomány összetétele is módosult. Ez elsősorban a tisztjelölti jogviszony bevezetése és az adóigazgatási szakirány elindítása kapcsán jelentkező létszámnövekedésben, valamint a tudományos fokozatot szerzett munkatársak számának emelkedésében érhető tetten.

Az 1. számú ábrán látható, hogy a vizsgált időszakban egy fő docens, továbbá egy fő adjunktus, valamint négy fő tanársegéd és négy fő mesteroktató tevékenykedik oktatói munkakörben. A 2018 óta stagnáló kép azonban a közeljövőben jelentősen megváltozhat, hiszen egy fő adjunktusi munkakörben történő foglalkoztatása még az idei évben megtörténhet, továbbá két fő sikeresen teljesítette a doktori eljárás megindításához szükséges műhelyvitát, így várhatóan a következő évben esetükben is teljesülhetnek az adjunktusi munkakörben történő foglalkoztatás feltételei.

1. számú ábra: A VPT oktatói állományának létszáma 2012 és 2021 között (fő)

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

A pénzügyőri tisztképzés megrendelő szervezet általi támogatása a képzést közvetlenül érintő tevékenységek – mint szakmai gyakorlat, szakmai tanulmányutak szervezése, mentorálás – mellett a VPT tudományos munkájának elismerésében is megnyilvánul. A tanszéki közösség tudományos teljesítményét az alábbiakban számszerűsítve mutatjuk be.

Módszertan

Vizsgálatunkat a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) rögzített adatok felhasználásával végeztük. Az MTMT országosan egységes, minőségbiztosítási rendszerrel rendelkező adatbázis, ezáltal jól alkalmazható tudományometriai elemzésekhez is (Dani, 2019; Nagy, 2016).

A vizsgálat a VPT 2012 és 2021 közötti tevékenységére terjedt ki. Az NKE létrehozása ugyanis 2012-re datálható, ezáltal a vizsgált szervezeti egység akadémiai teljesítményének mérése is leginkább ettől az évtől releváns. A tanulmányban vizsgált adatállomány tehát azon közleményekből áll össze, amelyek publikálására 2012 és 2021 között került sor, és amelyek intézményi hozzárendelésében a VPT szerepel.

A VPT teljes publikációs tevékenységének kvantitatív vizsgálatát elsősorban méretbeli kérdések megválaszolásán keresztül végeztük, így a publikációk számának, időbeli változásának, valamint az egy főre jutó éves teljesítményi index ($TMI_{év}$) elemzésével. Az éves teljesítményi index számítását a következő képlet segítségével végeztük:

$$TMI_{év} = \frac{\sum_{év} PUB}{\sum_{év} ACAD}$$

amelyben a „ $\sum_{év} PUB$ ” az adott évben publikált tudományos és egyéb közleményeknek (publikációk) a számát, a „ $\sum_{év} ACAD$ ” pedig az adott évben akadémiai, publikációs teljesítményt folytató munkatársak összlétszámát jelöli.

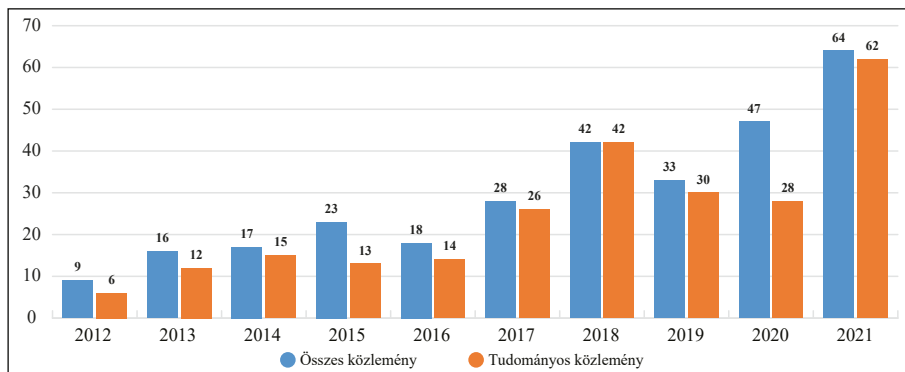
A mennyiség mellett a tudományometriai értékelés során figyelembe vettük a minőségi kérdések vizsgálatát is. A tudománymetria a minőséget illetően specifikus indikátort szolgáltat, amely a tudomány működéséből adódik: a publikációk minőségét elsősorban a tudományra gyakorolt hatásukból vezeti le. A hatás mérésére az idézést (citációt) mint mérhető, számszerűsíthető kapcsolatot alkalmazza (Soós, 2018). A VPT, illetve a munkatársak tudományos tevékenységének hatásmérésére és ennek időbeli változására az MTMT-ben rögzített függő, illetve független idézetek számát használtuk.

Eredmények

Az MTMT adatbázisában 2012 és 2021 között összesen 297 darab olyan tudományos és egyéb besorolású (például oktatási, ismeretterjesztő) közlemény szerepel, amelynek intézményi affiliációjában a VPT jelenik meg. A teljesítménynövekedés dinamikáját leginkább az fejezi ki, hogy a vizsgált időszakban készült közlemények több mint fele (62,6%) az utolsó négy évben született. Mindazonáltal megjegyzendő, hogy ugyanebben a periódusban volt az oktatói létszám is a legmagasabb. A tanulmányban alkalmazott kvantitatív teljesítménymérő arányszám, a TMI éves értékei azonban szintén arról árulkodnak, hogy a VPT publikációs teljesítménye 2018 és 2021 között volt a legmagasabb. 2018 és 2021 között a TMI átlagos értéke 4,65 volt (szórás = 1,30). A legalacsonyabb teljesítményi mutató ebben az időszakban 2019-ben figyelhető meg ($TMI_{2019} = 3,30$), de korábban még ehhez hasonló teljesítményi mutató is csak 2015-ben volt ($TMI_{2015} = 3,29$). 2012 és 2017 között a TMI átlagos értéke mindössze 2,59 volt (szórás = 0,62). A 2021-ben a tanszék TMI értéke ($TMI_{2021} = 6,40$) 4,26-szor magasabb volt, mint a vizsgált időszak első évében ($TMI_{2012} = 1,50$). Vagyis a VPT tudományos teljesítményében megfigyelhető tendenciózus fejlődés önmagában a létszám növekedésével nem magyarázható.

Az MTMT a közlemények között minőségileg differenciál aszerint, hogy tudományos vagy egyéb közleményekről van e szó. A tudományos teljesítmény szempontjából természetesen főként ez előbbieknak van kiemelt jelentősége. Évente a VPT munkatársai által publikált összes közleménynek a 80,4%-a került tudományos műként rögzítésre az MTMT-ben (2. számú ábra). A tudományos publikációk és az összes közlemény egymáshoz viszonyított aránya 2015-ben (56,5%) és 2020-ban (59,6%) volt a legalacsonyabb. 2018-ban ugyanakkor a közlemények mindegyike megfelelt az MTMT által a tudományos közleményekkel szemben támasztott elvárásoknak, és 2019-ben (90,9%) és 2021-ben (96,9%) is 90% feletti volt a tudományos publikációk és az összes közlemény egymáshoz viszonyított aránya. Az adatok egyértelműen azt jelzik, hogy a VPT publikációs és tudásmegosztó tevékenységében a tudományos minősítésű források élveznek prioritást.

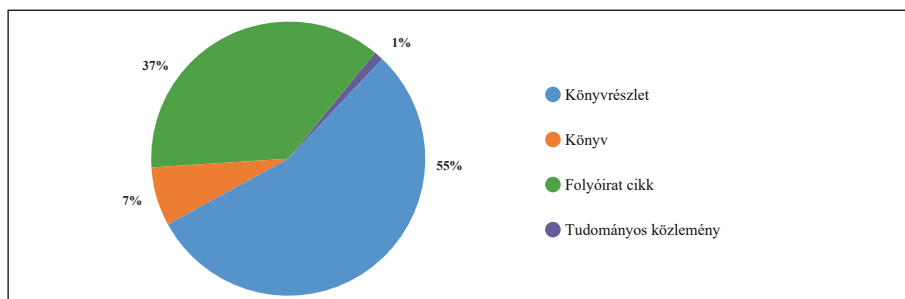
2. számú ábra: A VPT által évente publikált tudományos és egyéb közlemények száma 2012 és 2021 között (darab)

Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

Larsen és von Ins (2010) korábbi tudományometriai tanulmányában rámutatott arra, hogy az elmúlt évtizedekben a tudományos párbeszéd területileg a szakkönyvek helyett a folyóiratok irányába tolódott. Ez a tendencia a VPT publikációs tevékenységében ugyanakkor nem igazolható. A 2012 és 2021 között publikált közlemények több mint fele (55%) ugyanis könyvrészlet. A könyvek és könyvrészletek összességében a közlemények 62%-át adják. A második leggyakoribb publikációtípus a folyóiratokban közölt cikkek (37%), míg az egyéb konferenciakiadványok a közlemények mindössze 1%-át teszik ki (3. számú ábra). A könyvek, illetve a könyvrészletek dominanciája a publikációs tevékenységben jó részt az oktatási célokat szolgáló tankönyvekkel magyarázható, amely több szakirány vonatkozásában is a tanszék munkatársainak feladata.

3. számú ábra: A VPT által publikált tudományos és egyéb közlemények típusai 2012 és 2021 között (százalék)

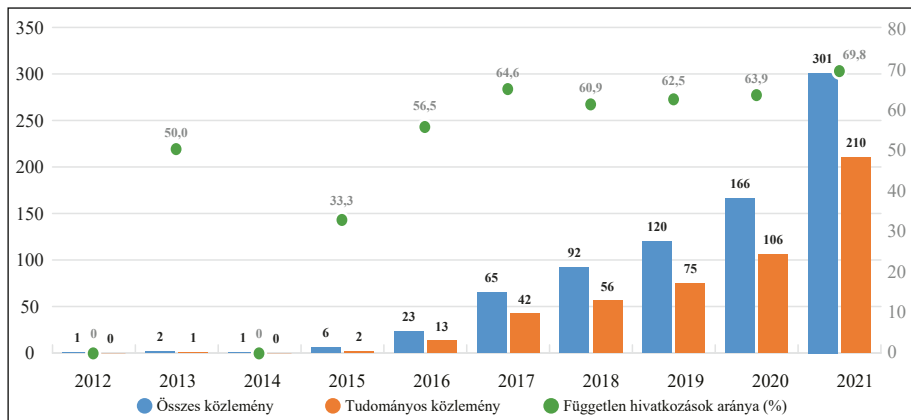
Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

A tudományos teljesítmény fontos minőségbeli fokmérője a szerzőség típusa is. Noha a VPT tudományos tevékenységében a könyvek és könyvfejezetek aránya meghatározó, ezek és az egyéb típusú közlemények is többségében önálló vagy társszerzőségi munka eredményeként születtek. A szerkesztő mint szerzőségi típus az adatbázisban szereplő rekordok mindössze 6,1%-ánál ($n = 18$) szerepel, vagyis a közlemények 93,9%-át ($n = 279$) a VPT munkatársai önálló vagy társszerzőként jegyzik.

A VPT tudományos tevékenységével kapcsolatban elmondható továbbá, hogy az elmúlt években a tudományos eredményteremtésben egyre nagyobb hangsúlyt kap a kutatói együttműködés. A 2012 és 2021 között publikált közlemények – a szerkesztett művek kivételével – túlnyomórészt önálló szerzőségben születtek (81,0%, $n = 226$). A közleményeknek mindössze 19,0%-ában ($n = 53$) volt jelen egy vagy több társszerző. A társszerzőségi műveknek ugyanakkor 90,6%-a ($n = 48$) 2018-ban vagy azt követően került publikálásra. Mindez azt mutatja, hogy a VPT elmúlt közel egy évtizedes tudományos munkásságában a kutatók, oktatók, illetve hallgatók közötti tudományos együttműködés az utolsó néhány évben egyre szélesebb teret nyert.

A VPT tevékenységének a tudományra gyakorolt hatását az idézések számán keresztül mértük. Ezekből az adatokból szintén kitűnik, hogy a tudományos láthatóság növelése iránti igény 2018-tól kimutatható módon fokozódott. A VPT munkatársainak közleményeire történő összes hivatkozás ($n = 777$) mintegy 87,4%-át ($n = 679$) 2018-ban vagy azt követően rögzítették (4. számú ábra). A független idézések ($n = 505$) döntő többsége is (88,5%, $n = 447$) ugyanebben az időszakban történt. A tanulmányban külön vizsgáltuk a független hivatkozásoknak az összes hivatkozás számához viszonyított arányát. Eszerint 2018 után, évente az összes hivatkozásnak átlagosan a 64,2%-a független hivatkozásként szerepel az MTMT adatbázisában. Ezt megelőzően ez az arány mindössze 34,1% volt (4. számú ábra).

4. számú ábra: A VPT közleményeire történő összes és független hivatkozások számának, valamint a független hivatkozásoknak az összes hivatkozáshoz viszonyított arányának alakulása 2012 és 2021 között (darab, %)

Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

A független hivatkozások arányának növekedése az összhivatkozások számában az elmúlt néhány év során egyértelműen azt jelzi, hogy a VPT tudományos láthatósága 2018 után jelentősen növekedett a korábbi időszakhoz képest. Ehhez minden bizonnyal hozzájárult a korábban már említett társszerzőségi együttműködések számának növekedése is. Az adatok aktuális állapota alapján megállapítható ugyanis, hogy az egyszemélyes közleményekhez viszonyítva a társszerzőségben született művek esetében több mint 1,2-szer nagyobb az esélye annak (OR: 1,27), hogy arra három vagy annál több hivatkozás történik. A társszerzőségben történő tudományos együttműködés tehát nemcsak a tudományos láthatóság, hanem a kutató egyéni teljesítményét leíró mutató (Hirsch-index) növekedéséhez is képes közvetlenül hozzájárulni. A tanszék oktatóinak – a társszerzős publikálás mellett – további célja kell legyen a tudományos eredmények nemzetközi szinten is elismert forrásokban történő közlése (Sasvári & Urbanovics, 2018).

Következtetések

Megállapíthatjuk, hogy a tanszék oktatói igyekeznek megfelelni az egyetemi elvárásoknak, azaz az oktatás-kutatás-publikálás követelményrendszerének. A tudományos közlemények mellett, az oktatás megfelelő színvonalának biztosítása érdekében egyetemi jegyzetek is gazdagítják a tanszék publikációs teljesítményét.

A tanszéki közösség létszámának gyarapodásával egyre több lehetőség nyílt az oktatásban való együttműködésre, több oktató közreműködésében megvalósuló kurzusok megtartására, amelynek eredményei jellemzően társszerzőségben íródott tanulmányokban öltöttek testet.

Az alap- és mesterképzéses hallgatók tudományos munkára ösztönzése, a követelmények gyakorlatban való „bemutatása” több olyan publikációt is életre hívott, amely a hallgató és konzulense közös gondolkodásának és munkájának termése (Bányász, Bóta & Csaba, 2019; Magasvári & Szilágyi, 2019; Erdős & Somogyi, 2021; Magasvári, Olexa & Szabó, 2021a; Magasvári, Olexa & Szabó, 2021b; Német & Szendi, 2021; Szabó, Bakai & Takács, 2021; Csaba & Gecsei, 2021).

A tanársegédek tudományos fokozatszerzésre irányuló tanulmányai is generálták a tudományos publikációk számának emelkedését, hiszen a fokozatszerzési eljárás feltételeit is teljesíteni kellett. Emellett az oktatói munkakörben történő előrelépés egyik kiemelt feltétele a publikációs teljesítmény egyértelmű bizonyítása, tehát az adjunktusi és docensi munkakörben történő foglalkoztatás jogszabályi és foglalkoztatási szabályzatban előírt követelményének – idegen nyelvű tudományos közlemények és a független hivatkozások száma, valamint a Hirsch-index nominális értéke – teljesítése.

Ezt követhetik a felsőoktatási lépcsőn történő előrehaladás következő állomásai: a habilitáció és az egyetemi tanári cím megszerzése. Az itt megjelenő előmeneteli követelmények között is az egyik leghangsúlyosabb a kutatási pillér az oktatási tevékenység és a tudományos közéleti szerepvállalások mellett (Sasvári & Urbanovics, 2021).

A 2018-tól érzékelhető folyamatos mennyiségi és minőségi – tudományos közlemények, független hivatkozások és ennek eredményeként a Hirsch-index emelkedése – változás okai közt említhetjük, hogy 2017–2018-ban csúcsosodott ki a KÖFOP projektek eredménye, amely a tanszék munkatársai által jegyzett publikációk számának emelkedésében is tetten érhető. A számszerű növekedés mellett meg kell említsük a minőségi változást, amely főként a folyóiratcikkek esetében érhető tetten, hiszen a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) által besorolt A kategóriájú magyar (Belügyi Szemle, Pro Publico Bono, Hadtudomány, Rendvédelem-történeti Füzetek) és idegen nyelvű (AARMS) mellett a nemzetközi Q-s folyóiratcikkek is megjelentek (World Customs Journal, Cogent Social Sciences).

A közlemények minél magasabb szintre (haza A, B, C, D vagy nemzetközi Q1, Q2, Q3, Q4) pozícionált folyóiratban történő megjelentetése az előbbieken említett oktatói fokozatban történő előrelépést támogatja, különös tekintettel a habitus vizsgálatokra (Sasvári & Urbanovics, 2021; Sasvári, Bakacsi & Urbanovics, 2021).

A tanszék tudományos láthatóságát erősítik az évente megjelenő tanulmánykötetek, amelyek online elérhetők. A tanszék valamennyi oktatója rendelkezik Google Scholar, ResearchGate és Academia.edu regisztrációval, amelyek lehetővé teszik a megjelent közlemények akár teljes szövegű keresését. Ma már a kutatás egyik legfontosabb kiindulópontja az interneten elérhető tartalmak, amelyek a fent említett adatbázisok segítségével disszeminálhatók.

A 2019-ben bevezetett teljesítményértékelési rendszer (TÉR) motivációs hatása vitathatatlan, hiszen az esetleges anyagi elismerésen túl, az önértékelést és a vezetői ellenőrzést követően, valamennyi foglalkoztatott személyre szóló visszajelzést kap, amelyből világossá válik számára, hogy az adott oktatói kategóriában hol helyezkedik el az általa nyújtott teljesítmény.

Tanulmány korlátai

A tanulmány átfogó, objektív képet nyújt a VPT 2012 és 2021 közötti időszakban végzett tevékenységéről, valamint a tudományos teljesítményben bekövetkezett változásokról. A vizsgálat eredményeit illetően azonban számolnunk kell bizonyos korlátokkal. Az eredmények korlátai kapcsán elsősorban az MTMT rendszer működési sajátosságaira szükséges rámutatni. Az MTMT adatbázisának aktualitása, illetve a rögzített adatok pontossága – minőségbiztosítási felügyelet mellett – a felhasználó önkéntességén alapulnak. Ezáltal a vizsgálatban nem szerepelnek azok a teljesítményi mutatók (publikációk, idézések), amelyeket az érintett felhasználó nem rögzített. Kimaradtak az elemzett adatállományból továbbá azok a rekordok is, amelyek esetében a felhasználó nem végezte el az intézményi hozzárendelést az adott publikációhoz.

Felhasznált irodalom

- Arnold M. (2002). *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség*. VIVA Média Holding.
- Balaska A. & Kiss A. (Szerk.) (2007). *A 140 éves Vám- és Pénzügyőrség emlékalbuma*. VIVA Média Holding.
- Bányász P., Bóta B. & Csaba Z. (2019). A social engineering jelentette veszélyek napjainkban. In Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp.12–37). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2019.1.1>

- Christián L. & Erdős Á (2020). Vészharang és jubileum? A rendészeti felsőoktatás kilátásai, a tisztjelöltek toborzásának és életpályára állításának nehézségei. *Belügyi Szemle*, 68(12), 11–42. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.1>
- Csaba Z. & Gecsei M. (2021). Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp.129–142). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <https://doi.org/10.37372/mrtvtpt.2021.2.7>
- Dani E. (2019). A tudománymetria mítoszainak ellentmondásai. *TMT*, 66(10), 578–586.
- Demeter M. (2019). Tudománymetria – mumus vagy megváltás. *Szépirodalmi Figyelő*, 18(5), 40–48.
- Erdős Á. (2018). Alkalom vagy tervszerűség? A pénzügyőr tisztjelöltek pályára lépésének rövid vizsgálatáról. In Czene-Polgár V. & Zsámbokiné Ficskovszky, Á. (Szerk.), *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment* (pp. 115-130). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- Erdős Á. (2021). Újszerű szerhasználati kockázatok a mai fiatalok körében: Generációs Adikációs Kockázatok (GAK): összefoglaló tanulmány. *Interdiszciplináris Drogaszemle*, 2(1), 31–54.
- Erdős Á. & Somogyi Á. (2021). Koffeinhasználat és koffeinhasználati zavar vizsgálata rendészeti hallgatók körében. In Csaba Z. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), „*Tehetség, szorgalom, hivatás*” (pp. 237–250). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. <https://doi.org/10.37372/mrtvtpt.2021.1.16>
- Fleming, P. (2021). *Dark Academia. How Universities Die*. Pluto Press
- Hrubos I. (2019). Az európai felsőoktatási térség létrehozása mint az Európai Unió felsőoktatás-politikájának központi eleme. *Educatio*, 28(1), 75–90. <https://doi.org/10.1556/2063.28.2019.1.6>
- Kovács G. (2012). A Nemzeti Közszolgálati Egyetem, mint a közszolgálati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „A biztonság rendészettudományi dimenziói - változások és hatások” című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII* (pp. 371-379). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.
- Kovács G. (2020). A rendészeti vezető mesterképzés múltja, jelene és fejlődése. *Belügyi Szemle*, 68(11), 39–56. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.11.3>
- Kovácsics I. (Szerk.) (2000). *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrségről 1867-2000*. VIVA Média Holding.
- Larsen, P. O. & von Ins, M. (2010). The rate of growth in scientific publication and the decline in coverage provided by Science Citation Index. *Scientometrics*, 84(3), 575–603. <http://doi.org/10.1007/s11192-010-0202-z>
- Magasvári A. (2016). Szervezeti integráció stratégiai szemszögből. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2016* (pp. 60–65). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

- Magasvári A. (2018a). Az emberi tényező szerepe a szervezeti változás sikerében - egy integráció margójára. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2018 Konferencia = Spring Wind 2018: Konferenciakötet II.* (pp. 507–516). Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Magasvári A. (2018b). Felkészült, elkötelezett, elhivatott... A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pályakezdőkkel szembeni kompetenciaelvárásai. *Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás*, 1, 92–109. <http://hdl.handle.net/20.500.12944/12748>
- Magasvári A. (2021a). Egy új jogviszony „születése” – az adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony vizsgálata. In Csaba Z. & Zsámbokiné F. Á. (Szerk.), *Tehetség, szorgalom, hivatás. Tanulmánykötet* (pp. 69–85). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. <https://doi.org/10.37372/mrtvpt.2021.1.5>
- Magasvári A. (2021b). A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőreinek jogviszonyára vonatkozó általános szabályok. In Erdős Á. (Szerk.), *Integrált pénzügyőri ismeretek I.* (pp. 59–82). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat.
- Magasvári A. & Szilágyi T. (2019). Z generációs pénzügyi nyomozók munkával kapcsolatos elvárásai. In Zsámbokiné F. Á. (Szerk.) *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp. 142–156). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat.
- Magasvári, A., Olexa, P. & Szabó, A. (2021a). Research Results Enhancing the Employer Branding Efforts of the Hungarian Tax and Customs Administration. *World Customs Journal*, 15(2), 83–96.
- Magasvári A., Olexa P. & Szabó A. (2021b). „Kik is vagyunk valójában?” Az adó- és vámhatóság lehetőségei az emberi erőforrás-gazdálkodás fejlesztésében. *Belügyi Szemle*, 69(9), 1549–1567. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.9.3>
- Malét-Szabó E., Hegyi H., Hegedűs J., Szeles E. & Ivaskovics K. (2018). Rendőri alapkompenciák az egységes közszolgálati alapkompenciák tükrében. *Rendőrségi Tanulmányok*, 1(1), 15–74.
- Nagy Gy. (2016). Tudománymetria és neveléstudomány. *Iskolakultúra*, 26(2), 50–62. [10.17543/ISKKULT.2016.2.50](https://doi.org/10.17543/ISKKULT.2016.2.50)
- NAV (2016). *NAV évkönyv 2015. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2015. évi tevékenységéről.* https://nav.gov.hu/data/cms404657/NAV_Evkonyv_2015_CD.pdf
- Német M. & Szendi A. (2021). A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 165–178). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <https://doi.org/10.37372/mrtvpt.2021.2.10>
- Price, D. J. (1951). Quantitative measures of the development of science. *Archives Internationales d'Historie des Sciences*, 14, 86–93.
- Sasvári P. (2016). Tudományos láthatóság vizsgálata a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén. In Karlovitz J. T. (Szerk.), *IV. IRI Társadalomtudományi Konferencia* (pp. 50–55). International Research Institute.

- Sasvári P. & Urbanovics A. (2018). A Nemzeti Közszerzői Egyetem oktatói és kutatói publikációs teljesítményének értékelése a Scopus adatai alapján. *Hadtudomány*, 28(E-szám), 228–240. <https://doi.org/10.17047/HADTUD.2018.28.E.228>
- Sasvári P. & Urbanovics A. (2021). Előmeneteli minimumkövetelmények a társadalomtudományban. *Diáktudomány*, 2017-2021, Különszám, 12–24.
- Sasvári P. & Urbanovics A. (2021) Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése. *Diáktudomány*, 2017-2021 Különszám, 411–448.
- Sasvári P., Bakacsi Gy. & Urbanovics A. (2021). Az egyetemi előmenetel és a publikációs teljesítmény kapcsolata. *Magyar Tudomány* 182(6) 806-822. <https://doi.org/10.1556/2065.182.2021.6.8>
- Soós S. (2018). Tudománymetriáról korszerű felfogásban. In Rűsz-Fogarasi, E. (Szerk.), *Erdélyi évszázadok: a kolozsvári Magyar Történelmi Intézet évkönyve* (pp. 121–126). Egyetemi Műhely Kiadó.
- Szabó A. (2011). Bolognai folyamat a rendészeti felsőoktatásban. In Zdravec Zs. (Szerk.), *Tavaszi szél 2011 = Spring Wind 2011*. (pp. 353–362). Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Szabó A. (2013a). A rendészeti felsőoktatás egy speciális területe: a pénzügyőr tisztek képzése. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél, 2013: Spring Wind 2013* (pp. 502–507). Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Szabó A. (2013b). Egy rendészeti képzésre (felsőoktatásra) irányuló kutatás konklúziói. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV* (pp. 71–78). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.
- Szabó A. (2016). Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban - különös tekintettel a pénzügyőrtisztképzésre. *Magyar Rendészet*, 16(4), 91–105.
- Szabó A. (2017). Kockázatkezelés mesterfokon, avagy az értékelő-elemző specializáció tapasztalatai. In Boda J., Felkai L. & Patyi A. (Szerk.), *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére* (pp. 507–523). Dialóg Campus Kiadó.
- Szabó A. (2018b). Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In Dobák I. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére* (pp. 599–612). Dialóg Campus Kiadó – Nordex Kft.
- Szabó A. (2018c). A tisztjelölti jogállás sajátosságai. In Erdős Á. (Szerk.), *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve* (pp. 156–180). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- Szabó A. & Magasvári A. (2021a). A pénzügyőrtisztképzés a bolognai folyamat és az uniós csatlakozás tükrében. In Barabás A. T. & Christján L. (Szerk.), *Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est* (pp. 487–497). Ludovika Egyetemi Kiadó
- Szabó A. & Magasvári A. (2021b). Hirtelen 30 – A szervezeti és a képzési rendszerben 30 év alatt bekövetkezett változások hatása a pénzügyőr tisztekkel szemben támasztott követelményekre. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 48–59). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata <https://doi.org/10.37372/mrtvtpt.2021.2.1>

- Szabó, A., Bakai, K. P. & Takács, D. (2021). Hungary and China: Challenges and Risks Facing the Tax and Customs Authority. *Customs Scientific Journal*, 1, 65–76.
- Szendi A. (2013). A vámunió. In Koncz I., Szova I., Fűrj Z., Farkas P. & Egri T. (Szerk.), *Együtt a biztosabb tudományos karrierért, a jövőtervezésért. VII. PhD. konferencia* (pp. 30–35). Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület.
- Várnay E. & Papp M. (2004). *Az Európai Unió joga*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.
- Virányi G. (2006). A rendészeti felsőoktatás modernizációja. In Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok a „Fiatalok felkészítése a rendvédelemre” című tudományos ülésről. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények V* (pp. 39–45). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Szabó A., Magasvári A. & Erdős Á. (2022). A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012-2021 között. *Belügyi Szemle*, 70(10), 2095–2111. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.10>